

The future of the legal profession in the age of artificial intelligence: confrontation or interaction

Aria pourseyedi ^۱

Farzad seyedi ^۲

1- Master of Private Law, Islamic Azad University, Kerman Branch, Iran.

2- Master of Computer Software, Bahmanyar University, Kerman, Iran.

Abstract.

Due to the advancement of technology and the development of artificial intelligence, we have faced changes in all professions and societies. Legal professions, including advocacy, have not been an exception to this rule. This change has created threats and opportunities in all fields. Given the position of legal professions, which are sometimes advisory in nature, these professions can undergo many changes. If we neglect their tools and foundations in this field, as well as how to use them, we are faced with threats that if we try to learn and teach these things, we can turn these threats into opportunities. The philosophy of the emergence of artificial intelligence (AI) generally seeks to answer questions related to the capabilities and limitations of humans and machines in thinking, learning, and solving problems. This philosophy is related not only to technological advances but also to deeper questions such as the nature of intelligence, consciousness, ethics, and the limitations of human reason. In this article, we try to examine all these threats and introduce the opportunities arising from artificial intelligence in the field of law, considering artificial intelligence tools and assistants.

Keywords: Artificial intelligence, advocacy, machine learning, virtual lawyer, legal advice

¹ - ariapourseyydi1362@gmail.com

² - farzadseyyedi@gmail.com

آینده شغل وکالت در عصر هوش مصنوعی؛ تقابل یا تعامل

آریا پورسیدی^۱

فرزاد سیدی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۱۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۱۸

چکیده

نظر به پیشرفت تکنولوژی و توسعه هوش مصنوعی در تمامی مشاغل و جوامع با تحولاتی مواجه بوده‌ایم. مشاغل حقوقی از جمله وکالت هم از این قاعده مستثنی نبوده است. این تحول در تمامی زمینه‌ها تهدیدها و فرصت‌هایی ایجاد کرده است. با توجه به جایگاه مشاغل حقوقی که بعضاً جنبه مشاوره‌ای دارند، این مشاغل می‌توانند دستخوش تغییرات زیادی گردند. اگر در این عرصه از ابزارها و مبانی آنها و همچنین نحوه استفاده از آنها غفلت نماییم، با تهدیدهایی مواجه هستیم که اگر درصدد یادگیری و آموزش این موارد برآئیم می‌توانیم این تهدیدها را به فرصت تبدیل کنیم. فلسفه ظهور هوش مصنوعی (AI) به طور کلی به دنبال پاسخ دادن به سؤالاتی است که مرتبط با قابلیت‌ها و محدودیت‌های انسان‌ها و ماشین‌ها در تفکر، یادگیری و حل مسائل است. این فلسفه نه تنها به پیشرفت‌های تکنولوژیک بلکه به پرسش‌های عمیق‌تری از جمله ماهیت هوش، آگاهی، اخلاق و محدودیت‌های عقل انسانی مرتبط می‌شود. ما در این مقاله سعی داریم تمامی این تهدیدها را بررسی و باتوجه به ابزارها و دستیارهای هوش مصنوعی فرصت‌های برآمده از هوش مصنوعی در عرصه حقوق را معرفی نماییم.

واژگان کلیدی: هوش مصنوعی، وکالت، یادگیری ماشین، وکیل مجازی، مشاوره حقوقی.

^۱ - کارشناس ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمان، ایران.

^۲ - کارشناس ارشد نرم افزار کامپیوتر، دانشگاه بهمنیار، کرمان، ایران.

مقدمه

هوش مصنوعی (AI) به عنوان یک حوزه نوین در علوم کامپیوتر، در سال های اخیر پیشرفت های چشم گیری داشته است. این فناوری، که توانایی انجام وظایف مشابه به انسان ها را دارد، به طور فزاینده ای در صنایع مختلف از جمله پزشکی، حمل و نقل، آموزش، و حتی حقوق وارد شده است. در حالی که هوش مصنوعی فرصت های زیادی را به همراه دارد، چالش ها و تهدیداتی نیز برای مشاغل مختلف ایجاد می کند. پس از جنگ جهانی دوم تعدادی از متخصصین علوم کامپیوتر به صورت مستقل کار بر روی ماشین های هوشمند را شروع کردند. آلن تورینگ اولین آنها بود که در سال ۱۹۴۷ به این موضوع اشاره کرد که ساخت و توسعه هوش مصنوعی از طریق برنامه نویسی بهتر و بهینه تر از ساخت ماشین های سخت افزاری هوشمند است. برای وکلا، قراردادهای و تلاش هایی که برای ایجاد و بررسی آنها انجام میشود، بسیار مهم است. براساس تحقیقات انجام شده توسط مرکز دانشکده حقوق هاروارد، بیش از نیمی از رهبران توسعه کسب و کار می گویند ناکارآمدی های قراردادی منجر به کاهش درآمد در سازمان آنها شده است و امکان دارد که باعث از دست دادن کسب و کار آنها شود.

هوش مصنوعی ابتدا مانند یک فرزند ماشینی است که میتواند با خواندن و آموزش و از راه تجربه یادگیری خود را شروع کند و از طریق اطلاعاتی که جمع آوری کرده نتایجی را بدست آورد و از طریق الگوریتم ها^۱ و ساختار های مختلف مثل درخت های تصمیم^۲ به نتیجه اصلی و دلخواه ما برسد.

هوش مصنوعی از سه عنصر اصلی برای تجزیه و تحلیل داده های خود استفاده می کند:

۱. یادگیری ماشین^۳
۲. یادگیری عمیق^۴
۳. پردازش زبان طبیعی^۵ NLP

^۱ Algorithms

^۲ Tree Decision

^۳ Machine Learning

^۴ Deep Learning

^۵ Natural Language Processing

هوش مصنوعی برای آموزش ابتدا نیاز به جمع آوری مجموعه ای از اطلاعات^۱ دارد که این اطلاعات می تواند شامل تصاویر، متن و یا صوت باشند که پس از جمع آوری اطلاعات از طریق آموزش مدل این اطلاعات، مدل سازی و دسته بندی می شوند که در مرحله دوم که همان یادگیری عمیق است از شبکه های عصبی مصنوعی برای شبیه سازی عملکرد مغز انسان استفاده می کند. که این شبکه ها می توانند داده های ما را در چندین مرحله پردازش کنند و در نهایت داده های پردازش شده از طریق NLP یا پردازش زبان طبیعی انسان به داده های نهایی تبدیل می شوند که می توانند از کار ما گره باز کنند و ما را به نتیجه ای که میخواستیم برسانند.

به طور مثال: زمانی که یک وکیل قصد دارد از طریق هوش مصنوعی یک لایحه بنویسد ابتدا باید به این ماشین قوانین را بیاموزیم، اگر در پایگاه داده آن دستیار دیتای ما که قوانین حاکم بر کشور است وجود داشته باشد خود سیستم به صورت خودکار از آن قوانین استفاده می کند. به عنوان مثال در کشور ایران که معمولاً هوش مصنوعی بومی نداریم و قرار است از دستیاران خارجی استفاده کنیم متأسفانه این کمبود اطلاعات وجود دارد و باید قوانین را به صورت دستی به سیستم آموزش دهیم.

پس از ورود دیتا چه به صورت دستی و چه از طریق دسترسی به پایگاه های دانش^۲ هوش مصنوعی قدم اول را برمی دارد و یادگیری ماشین را انجام می دهد و پس از بهره گیری از شبکه های عصبی داده ها را دسته بندی کرد اکنون از طریق NLP یا همان پردازش زبان طبیعی میتوانیم یک لایحه خوب و منطقی داشته باشیم. اکنون وقت آن رسیده است که در مورد تهدیدها و فرصت هایی که این هوش مصنوعی برای مشاغل من جمله مشاغل حقوقی و وکالت ایجاد میکند بررسی هایی انجام دهیم.

^۱ Information

^۲ Knowledge Base

نقش هوش مصنوعی در دگرگونی مشاغل (AI's Impact on Professions) :

تکنولوژی مانند یک سیل است که راه خود را پیدا می کند و هرکس هم که بخواهد جلوی آن را بگیرد تنها راهی که دارد این است که قربانی شود. از قدیم الایام ظهور تکنولوژی خیلی از مشاغل را قربانی می کند و خیلی مشاغل را ایجاد میکند و برنده کسانی هستند که به جای مقابله با تکنولوژی نسبت به یادگیری آن اقدام نمایند. به عنوان مثال میتواند به تاکسی های سنتی اشاره کرد که در خارج از کشور جای خود را به استارت آپ هایی همچون Uber در آمریکا و Careem در کشورهای حوزه خلیج فارس دادند و یا فروشگاههای سنتی که جای خود را به استارپ هایی همچون Amazon در آمریکا و Digikala در کشور ایران داده و از این قبیل مثالهای زیادی میتوان عنوان نمود. ظهور هوش مصنوعی هم میتواند چنین حالتی را بوجود آورد. در این قسمت به بررسی و تاثیر هوش مصنوعی بر چند زمینه شغلی دیگر مثل پزشکی و صنعت می پردازیم.

تاثیرات هوش مصنوعی بر حوزه پزشکی

- ظهور سیستم های تشخیص سرطان از طریق پردازش تصویر^۱ و بینایی ماشین^۲ یکی از انقلاب های حوزه پزشکی است که بدون دخالت پزشک می تواند نسبت به تشخیص زود هنگام انواع سرطان اقدام نمود.

- ظهور سیستم های دستیار پزشکی که با دریافت اطلاعات بالینی بیماران میتواند بیماری را تشخیص دهد و همچنین نسبت به تجویز دارو به آنها با توجه به الگوریتم هایی که دارد اقدام نماید.

- ظهور سیستم های جراحی از راه دور که پزشکان با استفاده از سیستم های بلادرنگ^۳ نسبت به عمل های جراحی از راه دور^۴ اقدام میکنند و این عمل ها بعضا نتایج مثبت و موفق داشته است.

^۱ Image Processing

^۲ Machine Vision

^۳ Real Time

^۴ TeleSurgery

-تاثیر هوش مصنوعی بر حوزه صنعت

بیشتر از هر جا ما تاثیر هوش مصنوعی را در صنعت مشاهده می نماییم و این اتفاق باعث حذف نیروی انسانی کارخانه‌ها شده است که حضور ربات‌ها در خط تولید کارخانه‌ها میتواند سرعت کار را چند برابر کند. همچنین باعث رشد بهره‌وری در خطوط تولید کارخانه‌ها می‌شود.

تحلیل جایگاه هوش مصنوعی در حوزه های حقوقی:

حوزه‌های حقوقی هم همچون سایر حوزه‌ها بعد از توسعه هوش مصنوعی دستخوش تغییراتی هستند. فعالیت‌های حقوقی از وظایف اداری تا تحقیقات و تحلیل‌های حقوقی می‌توانند از هوش مصنوعی استفاده کنند که استفاده از هوش مصنوعی علاوه بر افزایش سرعت، کارایی سیستم‌های حقوقی را هم به نسبت سیستم‌های سنتی افزایش می‌دهد و همچنین باعث کاهش هزینه‌ها می‌شود. که ما برای بررسی دقیق تر موضوع به سه متغیر هزینه^۱، کارایی سیستم^۲، سرعت یا بهره‌وری^۳ نیاز داریم.

برای حوزه های حقوقی من جمله حوزه وکالت ابتدا باید یک شناخت کلی و دقیق از هوش مصنوعی داشته باشیم و بعد بتوانیم به خوبی با درکی که از هوش مصنوعی داریم از دستیاران هوش مصنوعی که به تفصیل درمورد آنها صحبت می‌شود، استفاده نماییم و نتایج دلخواه را بدست بیاوریم.

^۱ Cost

^۲ Performance

^۳ Throughput

برنامه های کاربردی در خدمات حقوقی

زمینه های پیداکردن مسیر و بررسی اسناد حقوقی

وجود یک دستیار هوشمند که تسلط کلی بر قوانین دارد میتواند در کنار شما سرعت رسیدن به هدفتان را بهبود ببخشد. در این زمینه نرم افزار های توسعه یافته هوش مصنوعی زیادی وجود دارد که میتوان به نرم افزار ROOS ساخته شده توسط شرکت IBM اشاره کرد با استفاده از پردازش زبان طبیعی اسناد حقوقی را تجزیه و تحلیل میکند و مسیری را به شما پیشنهاد می کند که میتوانید با آن رویه قانونی خود را پیدا کنید.

ابزارهای تجزیه و تحلیل و پیش بینی نتایج قضایی:

هوش مصنوعی میتواند با استفاده از داده های بزرگ^۱ و داده کاوی^۲ های انجام شده روی این داده ها و داده های مخفی نتایج آرا دادگاهها را پیش بینی کند. به طور مثال نرم افزار Premonition که توسط شرکت Premonition Analytics نوشته شده با توجه به سابقه یک پرونده و پرونده های مشابه روند پرونده های آینده را تشخیص و نتیجه را به ما اعلام می کند.

-چت بات ها و دستیاران مجازی حقوقی:^۳

وجود چت بات ها و دستیاران مجازی حقوقی که توسط وکلا ایجاد می شود میتواند اکثر سئوالات حقوقی که توسط وکلا بایستی پاسخ داده شود را پاسخ دهد و باعث می شود وقت و زمان با ارزش وکلا صرف کارها و پرونده های با ارزش تر گردد. همچنین شما میتوانید چت بات های اختصاصی طراحی و توسعه دهید که مخاطبان بتوانند با آنها به سئوالات ابتدایی و اولیه خود برسند و زمان شما در این زمینه کمتر صرف این سئوالات شود.

^۱ Big Data

^۲ Data Mining

^۳ chatbot

کاربردهای هوش مصنوعی در عرصه وکالت

هوش مصنوعی در تمامی صنایع من جمله وکالت تغییرات و تحولاتی ایجاد کرده است که در این بخش به بررسی کاربردهای هوش مصنوعی در وکالت می پردازیم. زمانی که میخواهیم ببینیم هوش مصنوعی در یک زمینه آیا به ما کمکی می کند یا خیر باید چند جنبه را بررسی کنیم:

سرعت^۱

دقت^۲

بهره وری^۳

پس هر کاربردی را که بررسی میکنیم، جوانب فوق را هم باید بررسی نماییم.

-جستجوهای پیشرفته قوانین و محشا و بررسی و تحلیل آنها

یکی از کارهای زمان بر وکلا بررسی پرونده ها و همچنین بررسی سوابق قضایی پرونده های مشابه است. یکی از کاربردهای هوش مصنوعی کمک در جستجوی پرونده ها و همچنین بررسی قوانین مرتبط، تجزیه و تحلیل قوانین و نتیجه گیری است، که توسط پردازش زبان طبیعی به سادگی می تواند در زمان کمی حتی با بروز نبودن پایگاه های داده، آنها را به روز رسانی و از آنها استفاده نمود.

این کاربرد قطعا از لحاظ سرعت نسبت به روش های سنتی بهتر و بهینه تر است و همچنین با کشف الگوهای پنهان در پرونده ها (استفاده از داده کاوی^۴) نتایجی بدست می آید که قطعا دقت آن از روش سنتی بهینه تر است و به دلیل اینکه می تواند خلاصه پرونده و نکات مهم را به ما بدهد، بهره وری بالایی نسبت به روش های سنتی دارد.

^۱ Speed

^۲ Precision

^۳ Productivity

^۴ Data Mining

تنظیم اسناد حقوقی و قراردادهای و بررسی آنها

نرم افزارهای هوش مصنوعی به دلیل آگاهی از قوانین و دارا بودن نمونه های مشابه قراردادها، می توانند تنظیم کننده خوبی از قراردادها و اسناد حقوقی باشند. شما در کسری از دقیقه می توانید با در اختیار گذاشتن برخی از اجزای قرارداد، پیش نویس قرارداد خود را تنظیم و دریافت نمایید. هوش مصنوعی با توجه به دقت بالایی که دارد میتواند خطاهای احتمالی قراردادها را پیدا کند و همچنین بندهای استاندارد را تحلیل و ریسکهای حقوقی را آنالیز کند. در این کاربرد جنبه سرعت برآورده شده است. همچنین با توجه به قابلیت تحلیل قراردادها و پیداشدن خطاهای احتمالی، دقت بالایی دارد و چون می توانیم از آن در قراردادنویسی و تنظیم اسناد استفاده نماییم و روند تنظیم و اصلاح قراردادها را بهینه و تسریع کنند پس بهره وری بالاتری نسبت به روش های سنتی دارد.

مدیریت و خودکار سازی فرآیندهای وکالت

یکی از بخش هایی که میتوان از هوش مصنوعی در شغل وکالت بهره برد در مدیریت و فرآیند سازی بخش های مختلف شغل وکالت کاربرد دارد. و همچنین میتوانیم از طریق هوش مصنوعی پرونده ها و مشتریان را مدیریت کنیم.

این مدیریت ها شامل:

گروه بندی پرونده ها و دسته بندی آنها^۱

یادآوری های مهم به مشتریان و وکلای^۲

بهینه سازی فرآیندهای داخلی موسسات حقوقی و دفاتر حقوقی

با این روش شما می توانید به راحتی به سوابق و پرونده های موکل دسترسی داشته باشید و همچنین در ارتباطات شما با نرم افزارهایی مثل عدل ایران کمک می کند تا آرا قضایی که به شما ابلاغ می شود را دریافت، دسته بندی و تجزیه و تحلیل کند.

^۱ Document Grouping

^۲ Reminder & Calendar

استفاده از هوش مصنوعی به عنوان یک دستیار حقوقی

یکی دیگر از کاربردهای هوش مصنوعی استفاده از چت بات های^۱ هوش مصنوعی است که به عنوان یک دستیار و مشاور برای شما می باشد. این دستیار ها می توانند سابقه سئوالات و فعالیت های شما را در خود ذخیره کند و به عنوان آموزش پایگاه دانش^۲ از آنها استفاده کند و در سئوالات و ارجاعات بعدی به راحتی از سئوالات قبلی استفاده میکند که این یکی از کاربردهای اساسی و کاربردی هوش مصنوعی در شغل وکالت است.

استفاده از چت بات ها می تواند سرعت شما را افزایش دهد و باتوجه به سئوالات قبلی از دقت بالایی برخوردار است و باتوجه به ضرایب موجود در آن کارایی بالایی دارد.

مزایا و چالش های هوش مصنوعی در شغل وکالت

مزایای استفاده از هوش مصنوعی

افزایش سرعت و بهره وری

یکی از اصلی ترین ضرایب برای استفاده از هوش مصنوعی و یا عدم استفاده از آن سرعت و بهره وری است که این ضریب باعث شده سرعت و بهره وری در استفاده از هوش مصنوعی بسیار بالا رود. باتوجه به احاطه هوش مصنوعی بر قوانین موجود در چند ثانیه قادر به پردازش و استنتاج از قوانین موجود است، که این خود سندی برای سرعت و بهره وری کار با هوش مصنوعی است.

کاهش هزینه های حقوقی

خدمات حقوقی مبتنی بر هوش مصنوعی می تواند هزینه های مشاوره دادرسی را کاهش دهد. به عنوان مثال با بررسی یک پرونده از طریق هوش مصنوعی از رویه اشتباه یک پرونده جلوگیری می شود و باعث میشود از یک هزینه دادرسی که قرار بود سوخت شود، جلوگیری میشود و همچنین اگر شما وکیلی باشید که در یک موسسه حقوقی کار می کنید با استفاده از

^۱ AI Chabot

^۲ Learning Of Knowledge Base

چت بات های موجود میتوانند به راحتی نیازهای خود را برطرف کنید و همچنین هزینه های مرتبط با نیروی انسانی را کاهش بدهید.

دقت و کاهش خطای انسانی:

در بررسی برخی از قراردادها امکان فراموش کردن یکسری قوانین و بندها وجود دارد، که خود می تواند خسارات زیادی به شما وارد آورد. ولی در صورت استفاده از هوش مصنوعی که از دقت بالایی برخوردار است شما نرخ فراموشی را به نزدیک صفر میرسانید. همچنین با بررسی قراردادها توسط هوش مصنوعی، خطاهای موجود در قراردادها به صفر می رسد.

چالش ها و محدودیت های استفاده از هوش مصنوعی

نداشتن خلاقیت

هوش مصنوعی فقط بر اساس داده های موجود و الگوهای قبلی کار می کند و قادر ابداع راهکارهای نوین نیست. این در حالی است که یک وکیل باتجربه می تواند با بینش، احساسات و خلاقیت خود راههایی پیدا کند که در هیچ پرونده ای قبلاً وجود نداشته اند. یکی از ایراداتی که به کامپیوتر و هوش مصنوعی میتوانیم بگیریم عدم نوآوری و خلاقیت است که خود یکی از چالش ها و محدودیت های استفاده از هوش مصنوعی است.

در شغل وکالت، خلاقیت می تواند نقش زیادی در عملکرد یک وکیل داشته باشد، به عنوان مثال در موارد ذیل داشتن خلاقیت شما را از بن بست خارج می کند:

ارائه استدلال های جدید و خلاقانه در دفاع از موکل

تفسیر قوانین به شیوه ای نوآورانه برای رسیدن به نتیجه مطلوب

ایجاد راهکارهای حقوقی جدید برای حل پرونده های پیچیده

مذاکره و چانه زنی در دعاوی و قراردادها

درست است که هوش مصنوعی مطالب حقوقی را تجزیه و تحلیل میکند ولی درک عمیقی از مطالب فقهی و حقوقی و ارتباط آنها ندارد. این یکی از خلاهایی است که در هوش مصنوعی مخصوصاً دستیارهوشمند حقوقی در کشور ایران وجود دارد و این عدم درک در

برخی اوقات میتواند نتایج صحیحی بدست ما نرسد. همچنین تصمیمات قضایی برگرفته از شرایط خاص پرونده است که در برخی پیش بینی های هوش مصنوعی بابت پیش بینی نتیجه قضایی عملکرد صحیحی نداشته باشد.

-عدم استقلال داده های موجود

یکی از ضعف های کلی هوش مصنوعی وابستگی آن به داده ها است. در صورتی که داده های ما همیشه و متناوباً در حال تغییر و تحول هستند و در صورت ورود اطلاعات نادرست نتایج نادرست دریافت می کنیم و این نتیجه میتواند گمراه کننده باشد.

-نقض حریم خصوصی و امنیت اطلاعات

خواسته یا ناخواسته در صورتی که اطلاعات را در اختیار هوش مصنوعی قراردهیم، یک نسخه از اطلاعات ما در سروری که مشخص نیست کجا است کپی می شود و این خودبه این معنی است که داده های ما از لحاظ محرمانگی در سطح پایینی قراردارد و این خود یکی از چالش های هوش مصنوعی در حوزه وکالت محسوب میشود.

معرفی ابزارهای هوش مصنوعی در حوزه وکالت

ابزارهای تحقیقات حقوقی و تحلیل پرونده ها:

نرم افزار CaseText(CoCounsel AI) موتور جستجوی پیشرفته برای تحلیل دعاوی حقوقی

ابزارهای پیش بینی نتایج دعاوی

نرم افزار Lex Machina تحلیل داده های حقوقی و پیش بینی استراتژی های موفقیت در دادگاه

-ابزارهای مدیریت وکالت و اتوماسیون کارها

نرم افزار My case: مدیریت پرونده ها و ارتباط با موکلان

ابزارهای پردازش زبان طبیعی (NLP) برای تحلیل اسناد و مشاوره حقوقی:

نرم افزار ChatGPT: پردازش زبان طبیعی برای مشاوره حقوقی اولیه و پیش نویس اسناد

ابزارهای مدیریت قراردادهای و حل اختلافات حقوقی

نرم افزار pactSafe: امضای دیجیتال و مدیریت قراردادها

ابزارهای حقوقی مبتنی بر بلاکچین و قراردادهای هوشمند:

نرم افزار Open Law: تهیه و اجرای قراردادهای هوشمند با بلاکچین
 نرم افزار Clause: اتوماسیون قراردادهای دیجیتال و اجرای خودکار شرایط قرارداد.
 -وینداد، بزرگ‌ترین پلتفرم آنلاین خدمات حقوقی در ایران به‌تازگی از سیستم هوش مصنوعی برای پاسخگویی به سؤالات حقوقی رونمایی کرده است. این سیستم که در قالب چت‌بات طراحی شده، می‌تواند به طیف وسیعی از سؤالات حقوقی، به‌ویژه در حوزه کسب‌وکار، پاسخ دهد.

نتیجه‌گیری

همانگونه که بیان شد هوش مصنوعی کاربردهای زیادی در حوزه وکالت دارد و در صورتی که یک وکیل از ابزارهای هوش مصنوعی استفاده کند و از آنها در امور روزمره خود استفاده کند، قطعاً نتایج مثبتی را رقم می‌زنند و بیشتر جامعه به سمت وکالت هوشمند پیش می‌رود که لازم و ملزوم آن حضور یک وکیل آشنا به هوش مصنوعی و منطق آن است. هوش مصنوعی هرگز به تنهایی نمیتواند جایگزین یک وکیل شود ولی قطعاً میتواند شیوه کار وکلای را تغییر دهد و یک وکیل بدون تسلط بر هوش مصنوعی در مقابل یک وکیل مسلط به هوش مصنوعی و ابزارهای آن حرفی برای گفتن نخواهد داشت و خودکار از گردونه رقابت خارج می‌شود. ترکیب تخصص انسانی و هوش مصنوعی بهترین نتیجه را در دنیای وکالت ایجاد خواهد کرد. امروزه وکلایی که در حوزه‌های فناوری تسلط بیشتری دارند، قطعاً از وکلایی که به روش سنتی فعالیت می‌کنند و از تکنولوژی استفاده و بهره‌ای نمی‌برند به مراتب نتایج کمتری می‌گیرند و با توجه به سه رکن اصلی که در مطالب فوق به آن اشاره کردیم وکلایی که از هوش مصنوعی استفاده می‌کنند از وکلای سنتی به مراتب کارآمدتر، سریعتر و دقیق‌تر هستند.

منابع:

امیررضا رضایی، استفاده از هوش مصنوعی در وکالت، ۱۴۰۳
 سهراب جلوه‌گر، هوش مصنوعی، ۱۳۹۸، صفحه ۲۳، pdf